

ความเป็นมาของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังเร่งรัดพัฒนาทั้งทาง เศรษฐกิจและสังคม การพัฒนาประเทศจะบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เพียงใดนั้นย่อมขึ้นอยู่กับพัฒนาทางด้านคน (Manpower Development) การพัฒนาประเทศจะไต่ล่นไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ถ้าไม่เร่งรัดแก้ปัญหาระบบการศึกษา ของประเทศทางด้านคนให้มีความรู้ความสามารถ สิ่งที่จะช่วยพัฒนาทางด้านคนนั้นก็ได้รับการศึกษานั้นเอง

ประเทศไทยกำลังมีปัญหเกี่ยวกับ การขาดแคลนคนระดับกลาง เป็นอันมาก ปรากฏว่า ประเทศไทยต้องการคนระดับกลาง เพื่อพัฒนาประเทศมีละ 59,861 คน¹ งานมัธยมศึกษาเป็นงานที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการทาง เศรษฐกิจและสังคม เป็นอย่างดี เพราะการมัธยมศึกษาเป็นการผลิตกำลังคนระดับกลาง เพื่อที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศดังกล่าว ถ้าการมัธยมศึกษาขาดคุณภาพ การศึกษาแขนงอื่นก็จะเสื่อมโทรมไปและคุณภาพของประชากรและกำลังคนของประเทศก็จะทรุดต่ำลงและเป็นที่ปรากฏแน่ชัดว่า ความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดระหว่างปริมาณการศึกษากับรายได้ประชาชาติ โดยเฉพาะระดับมัศึกษานั้นมีสหสัมพันธ์สูงถึง .81² หมายความว่า ความสามารถในการผลิตของพลเมืองมีความสัมพันธ์เกี่ยวโยงกับระดับการศึกษา กล่าวคือ ถ้าพลเมืองมีระดับการศึกษาต่ำ

¹ วิทยุ วศินสาร. การศึกษาของไทย, (พระนคร : โรงพิมพ์มิตรสยาม, 2516), หน้า 335.

² Federick Harbison and Charles A. Mayers, Education, Manpower and Economic Growth (New York: McGraw-Hill, Inc., 1964) p. 182.

ความสามารถในการผลิตก็จะต่ำลง และสภาพเมืองมีระดับการศึกษาสูง ความสามารถในการผลิตก็ย่อมสูงไปด้วย³

เนื่องจากการมัธยมศึกษาที่มีความสำคัญดังกล่าวแล้ว รัฐบาลจึงได้พยายามที่จะจัดการศึกษาค้นมัธยมศึกษาให้ดีที่สุด และมีประสิทธิภาพที่สุด จึงได้จัดสรรงบประมาณการศึกษาในคณมัธยมศึกษาในปีการศึกษา 2519 เป็นจำนวนเงินสูงถึง 1,602,997,400 บาท⁴ และนอกจากนี้ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา รัฐบาลได้เปลี่ยนแปลงมัธยมศึกษามาแล้วหลายครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้มัธยมศึกษาของชาติโคบรมรรลุเป้าหมายที่วางไว้

ระบบบริหารมัธยมศึกษาในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญและโรงเรียนมัธยมศึกษาสายอาชีพ การแบ่งเช่นนี้แบ่งเหมือนกันทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์⁵

จึงเห็นได้ว่า การมัธยมศึกษาในปัจจุบัน ไม่มีเอกภาพในคณสถาบันที่จะรับผิดชอบในการจัดการและการบริหาร

ด้วยเหตุที่งานมัธยมศึกษา เป็นงานที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ทั้งนี้เพราะในแต่ละปีโรงเรียนมัธยมศึกษาจะเพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อย ๆ จึงก่อให้เกิดปัญหาทาง ๆ ตามมา เช่นการเพิ่มของนักเรียนก่อให้เกิดปัญหาทางคณการขยายโรงเรียน ปัญหาในคณคุณภาพของการมัธยมศึกษาที่จะตามมา ปัญหาความสูญเปล้าทางการศึกษา ปัญหาครูไม่พอเพียงกับความต้องการ ปัญหา

³สุคใจ เหล่าสุนทร, "วิชาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษา," จุลสาร สมาคมการศึกษา ฉบับที่ 7, (พระนคร : โรงพิมพ์บรรพการ, 2505), หน้า 2.

⁴กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, สรุปยอดเงินงบประมาณในระยะแผนพัฒนาการศึกษา ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2515-2519), (เอกสารอัครสำเนา).

⁵ก้อ สวัสดิพิพาณชัย, ประมวลบทความการมัธยมศึกษา, (พระนคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2513), หน้า 7.

การจัดระบบโรงเรียนมัธยม และปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล เป็นต้น ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวก็นี้องมาจากการบริหารการศึกษาของชาติ โดยเฉพาะระบบบริหารการมัธยมศึกษาที่มีลักษณะที่ค่อนข้างจะสับสน ไม่มีเอกภาพในการบริหาร จึงก่อให้เกิดปัญหาสืบเนื่องมาถึงผู้บริหารในโรงเรียน คือ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ตลอดจนครูและนักเรียน รวมทั้งเจ้าหน้าที่ทางการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยมศึกษา ทำให้เกิดการปฏิบัติงานสับสน ไม่เข้าใจถึงบทบาทและหน้าที่ของตน เป็นเหตุให้บกพร่องในการปฏิบัติงานได้

จากเหตุดังกล่าว จึงน่าจะได้มีการศึกษาถึงระบบบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยละเอียด รวมทั้งศึกษาถึงงาน ทฤษฎีและหลักปฏิบัติต่าง ๆ ที่ผู้บริหารมัธยมศึกษาควรทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ตลอดจนวิจัยถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อจะได้นำข้อมูลปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงระบบบริหารมัธยมศึกษาเสียใหม่ เพราะระบบบริหารการศึกษาที่ดีจะช่วยแก้ปัญหาที่สำคัญต่าง ๆ ได้ และจะทำให้การศึกษาของชาติบรรลุผลตามความมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศตามจุดหมายที่ต้องการ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษางานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาในหัวข้อต่อไปนี้

1. ศึกษาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา
2. ศึกษางานบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเฉพาะค่านางานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานค่านธุรการซึ่งได้แก่งานบริการและอื่น ๆ ในประเภทเดียวกัน งานค่านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. ศึกษาเกี่ยวกับปัญหาโครงสร้างของระบบบริหารภายในโรงเรียนมัธยมศึกษา และปัญหางานบริหารการศึกษาทั้ง 5 ประเภทดังกล่าว

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับเฉพาะงานบริหารการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เฉพาะเขตการศึกษา 5 เท่านั้น โรงเรียนที่ใช้เป็นประชากรในการวิจัยเป็นทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี รวม 6 จังหวัด
2. การวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงงานบริหารการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา เฉพาะงานหลัก 5 ประเภท ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคคล งานกิจการนักเรียน งานธุรการของโรงเรียนและงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน
3. ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย ได้จากข้อคิดเห็นจากการตอบแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ผู้บริหารการศึกษาที่เกี่ยวข้อง จากกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชน

คำจำกัดความ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ อาจมีความหมายแตกต่างกันไปมากที่ใช้อยู่โดยทั่วไป จึงขอให้ความหมายของคำบางคำที่ใช้ในการวิจัย ดังต่อไปนี้คือ

โรงเรียนมัธยมศึกษา : หมายถึงโรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ ม.ศ.1 - ม.ศ.3 หรือ ม.ศ.1 - ม.ศ.5 ที่สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

งานบริหารการศึกษา : หมายถึงงานหลัก 5 ประเภท ของผู้บริหาร อันได้แก่ งานที่เกี่ยวกับงานวิชาการ งานบุคคล งานธุรการ งานด้านความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งมีอยู่ 4 ประเภท ตามแนวความคิดเห็นของนักศึกษาชื่อ Robert S. Fisk⁶ แต่เพื่อให้งานบริหารการศึกษามี

⁶Robert S. Fisk, "The Task of Educational Administration" The Administrative Behavior in Education B.S. Compbell, and R.T. Gregg, eds. (New York : Harper and Row), pp. 211-225.

ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น จึงได้เพิ่มเติมงานในหน้าที่ของผู้บริหาร เขาไว้วางใจอีกประเภทหนึ่งได้แก่ งานบริหารกิจการนักเรียน

เขตการศึกษา 5 : หมายถึงจังหวัดต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษา 5 ของประเทศไทยตามหลักภูมิศาสตร์ ได้แก่ จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี รวม 6 จังหวัด

ผู้บริหาร : ในที่นี้หมายถึงบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ทั้งที่อยู่ประจำในโรงเรียนและนอกโรงเรียน แยกเป็น

1. ผู้บริหารประจำอยู่ในโรงเรียนได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ และผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่
2. ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องโดยตรงแต่ไม่ได้อยู่ประจำอยู่ในโรงเรียนได้แก่ อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการ ศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอ และผู้ช่วย

นักวิชาการ : หมายถึง บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับการบริหาร สอนภายในของโรงเรียน ได้แก่ ครูหัวหน้าสาย และครูที่สอนในโรงเรียน

ประชาชน : หมายถึงบุคคลผู้อยู่ใกล้โรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยและรวมถึงผู้ปกครองนักเรียนของโรงเรียนนั้นด้วย

ประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่า ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาในเขตการศึกษา 5 โดยเฉพาะจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้อำนวยการ อาจารย์ใหญ่ ครูใหญ่ ผู้ช่วยผู้อำนวยการ ผู้ช่วยอาจารย์ใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครูซึ่งถือว่าเป็นนักวิชาการประจำโรงเรียน ตลอดจนจะช่วยให้ผู้บริหารการศึกษาในระดับสูงที่เกี่ยวข้องกับโรงเรียนมัธยมศึกษาได้เข้าใจสภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่อยู่ในความรับผิดชอบ

ของคนที่ดียิ่งขึ้น กรมสามัญศึกษาในฐานะที่เป็นผู้รับผิดชอบทางด้านบริหารก็สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ไปปรับปรุงแก้ไขวิธีการบริหารงาน เพื่อขจัดปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนที่ขอขยายโอกาสตามรับผิดชอบของตนเองให้ลดน้อยลงไปได้ เพื่อให้การศึกษามีขบวนการปฏิบัติที่พึงประสงค์

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีการแบบศึกษภาคสนาม(Field Study) โดยใช้เครื่องมือและเทคนิคในการสังเกต สัมภาษณ์ และแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการสอบถามและรวบรวมข้อมูลและข้อคิดเห็น จากกลุ่มผู้บริหาร การศึกษาที่ประจำอยู่ในโรงเรียนและที่มิได้ประจำอยู่ในโรงเรียน จากกลุ่มนักวิชาการ และกลุ่มประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียนซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง

2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จากจังหวัดต่าง ๆ ในเขตการศึกษา 5 คือ จังหวัดราชบุรี เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม กาญจนบุรี สุพรรณบุรี รวม 6 จังหวัด

3. การสุ่มตัวอย่างประชากร

การวิจัยเรื่องนี้จัดจังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยเลือกมาประมาณร้อยละ 50 ของจังหวัดที่มีอยู่ในเขตการศึกษา 5 ทั้งหมด (ดังข้อ 2) วิธีเลือกจังหวัดใช้วิธี Simple Random Sampling โดยวิธีใช้ตารางสุ่ม กำหนดหมายเลขลงในชื่อจังหวัดที่เป็นกลุ่มประชากรแล้วเลือกสุ่มหมายเลขจากตารางสุ่ม ได้จังหวัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในเขตการศึกษา 5 รวม 3 จังหวัด ได้แก่ ราชบุรี สุพรรณบุรี สมุทรสงคราม

เมื่อได้จังหวัดเป็นกลุ่มตัวอย่างแล้ว ได้ใช้วิธีเดียวกันนี้สุ่มตัวอย่างโรงเรียนมาใช้ในการวิจัยร้อยละ 50 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดกรมสามัญศึกษา ทั้ง 3 จังหวัดดังกล่าว

4. ลำดับชั้นในการ เสนอข้อมูล ในการ เสนอข้อมูลนั้นได้จัดลำดับชั้นของการ เสนอไว้ดังนี้

บทที่ 1 ประกอบด้วยความเป็นมาของปัญหา ความมุ่งหมายของการวิจัย ขอบเขตของการวิจัย คำจำกัดความ และประโยชน์ที่ได้จากการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทที่ 2 ได้ตอบเกี่ยวกับเอกสารอ้างอิงและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งการเสนอเป็น 5 หัวข้อคือ

1. การบริหารงานวิชาการ
2. การบริหารงานบุคคล
3. การบริหารงานกิจการนักเรียน
4. การบริหารงานธุรการการเงิน
5. การบริหารงานด้านความสัมพันธ์กับชุมชน

ในบทที่ 3 กล่าวถึงปัญหาการบริหารงานมัธยมศึกษา วิธีดำเนินการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล การเสนอข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ในบทที่ 4 รวบรวมผลการวิเคราะห์ข้อมูล โดยเสนอเป็นรูปตารางและอธิบายประกอบ

ในบทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายความคิดเห็นเพิ่มเติมและให้ข้อเสนอแนะ โดยให้สอดคล้องกับความมุ่งหมาย และวิธีดำเนินงานของการวิจัย